

СИЛАБУС

з дисципліни «Інституціональна система України»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

1) **Белоусова Олена Станіславівна**, к.н.держ.упр., доцент, доцент кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту.

<http://new.khntusg.com.ua/staff/bielousova-olena-stanislavivna>

2) **Пререквізити** (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Філософія», «Теорія державного управління», «Соціологія», «Інституційні основи ЄС»

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Публічні комунікації», «Державна служба», «Управління державними і місцевими фінансами та бюджетом», "Розвиток міської інфраструктури".

3) **Коротка анотація дисципліни** (загальна характеристика, особливості, переваги).

Вивчення дисципліни «Інституціональна система України» є вкрай важливим для підготовки майбутніх професіоналів в сфері публічного адміністрування. Зміст дисципліни визначено з урахуванням того, що пріоритетним для України завданням у напрямку розвитку демократичних інституцій є формування життєздатних механізмів громадянського суспільства, в якому народ (через комплексну систему своїх організацій) активно залучатиметься до процесу прийняття політичних рішень, до контролю за діяльністю усіх гілок влади на різних рівнях.

Курс спрямовано на ознайомлення та дослідження організаційної, функціональної структури інституціональної системи України, систематизацію знань, щодо повноважень, принципів дії та взаємодії ключових інститутів в системі публічного управління, принципів та напрямів реформування інституціональної системи України з урахуванням Євро інтеграційних процесів.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту:

знати: фундаментальні принципи інституціоналізму; інституціональні концепції; поняття та класифікацію інститутів в державному управлінні; поняття правової соціальної держави; структуру інституціональної системи України; функції ключових інститутів в Україні; структуру політичної системи; теоретичні та практичні аспекти реалізації державного управління; концептуальні основи реформування інституціональної системи в Україні.

вміти: аналізувати діяльність та організаційну структуру інститутів в інституціональній системі України; визначати ефективність та результативність діяльності органів влади та політичних інститутів; робити висновки щодо напрямів реформування інституціональної системи; досліджувати міжнародний досвід побудови організаційної структури інституційної системи.

4) **Мета та основні задачі дисципліни.**

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів уявлень та знань, щодо існуючої структури інституціональної системи України, вмінь та навичок її аналізувати, досліджувати, визначати ключові недоліки та використовувати зарубіжний досвід при формуванні висновків та пропозицій щодо реформування інститутів в Україні.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання:**

–ознайомлення із фундаментальними принципами інституціоналізму, інституціональними концепціями, поняттям та класифікацією інститутів в державному управлінні, структурою інституціональної системи України, функціями ключових інститутів в Україні та формами їх взаємодії;

–формування вмінь та навичок аналізу та обґрунтування висновків щодо ефективності існуючої інституціональної системи в Україні та напрямів її реформування з урахуванням інтеграційних процесів та сучасних політичних та економічних тенденцій;

–набуття компетентностей, необхідних для виконання кваліфікованої аналітичної та організаційної роботи в державних установах України.

Компетентність, що забезпечує. Вивчення дисципліни забезпечує формування у майбутніх фахівців здатності: аналізувати функції та принципи діяльності ключових інститутів, а також особливості організаційної структури інститутів в інституціональній системі України. Застосовувати на практиці знання щодо фундаментальних принципів інституціоналізму, існуючих інституціональних концепцій теоретичних та практичних аспектів реалізації державного управління, концептуальних основ та напрямів реформування інституціональної системи в Україні. Реалізовувати на практиці вмінь

та навичок аналізу та обґрунтування висновків щодо ефективності існуючої інституціональної системи в Україні та напрямів її реформування з урахуванням інтеграційних процесів та сучасних політичних та економічних тенденцій.

5) Організація навчання.

Система оцінювання

Професійні компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовний модуль 1. «Теоретичні аспекти та принципи реалізації інституціоналізму в державному управлінні».				40
Аналізувати функції та принципи діяльності ключових інститутів, а також особливості організаційної структури інститутів в інституціональній системі України. Застосовувати на практиці знання щодо фундаментальних принципів інституціоналізму, існуючих інституціональних концепцій теоретичних та практичних аспектів реалізації державного управління, концептуальних основ та напрямів реформування інституціональної системи в Україні.	Лекція	Характеристика сучасного інституціоналізму: методологічні особливості та структура.	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Сутність інституціонального підходу та інституційного механізму	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Характеристика сучасного інституціоналізму: методологічні особливості та структура.	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Держава як інститут політичної системи: сутність, ознаки, форми та основні функції.	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Держава як основний політичний інститут	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Інститути та інституціональне середовище.	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Правова соціальна держава та громадянське суспільство	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Становлення та розвиток правової держави та громадянського суспільства в Україні.	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Становлення та розвиток правової держави та громадянського суспільства в Україні.	Семінар-дискусія,	2
	Лекція	Традиційний інституціоналізм і сучасний неоінституціоналізм: принципи відмінності та ключові теорії.	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Форми і методи діяльності громадських організацій і рухів в Україні.	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Форми і методи діяльності громадських організацій і рухів в Україні.	Семінар-дискусія, поточна	2
	Лекція	Принципи функціонування, структура і функції політичної системи.	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Аналіз структури політичної системи України.	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Аналіз структури політичної системи України.	Семінар-дискусія, поточна	2
	Лекція	Інститути та інституціональне середовище.	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Система органів державної влади в Україні.	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Система органів державної влади в Україні.	Семінар-дискусія, поточна	2
Лекція	Теоретичні підходи визначення	Робота на лекції	1	

<i>Професійні компетенції</i>	<i>Методи та форми навчання</i>		<i>Оцінка рівня сформованості компетентностей</i>	
			<i>Форма контролю</i>	<i>Бал</i>
		ефективності управління та формування ефективної моделі державного управління		
	Самостійна робота студентів	Організаційна структура державного управління та оцінка її ефективності.	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Організаційна структура державного управління та оцінка її ефективності.	Семінар-дискусія, поточна	2
	Лекція	Становлення та розвиток правової держави та громадянського суспільства	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Політичні партії і партійні системи зарубіжних країн	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Становлення та розвиток правової держави та громадянського суспільства в Україні	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	2
Змістовний модуль 2. «Практична реалізація інституційного механізму в публічному управлінні в Україні»				40
Реалізовувати на практиці вміння та навичок аналізу та обґрунтування висновків щодо ефективності існуючої інституціональної системи в Україні та напрямів її реформування з урахуванням інтеграційних процесів та сучасних політичних та економічних тенденцій.	Лекція	Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Формальні та неформальні інституції в Україні	Презентація результатів	2
	Практичне заняття	Формальні та неформальні інституції в Україні	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Стратегія реформування державного управління України з урахуванням Принципів державного управління	Презентація результатів	2
	Практичне заняття	Стратегія реформування державного управління України з урахуванням Принципів державного управління	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Кабінет Міністрів України: структура і компетенція.	Презентація результатів	1
	Самостійна робота студентів	Реформування організаційних структур державного управління за Концепцією адміністративної реформи в Україні.	Презентація результатів	2
	Практичне заняття	Реформування організаційних структур державного управління за Концепцією адміністративної реформи в Україні.	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Комунікації, як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості	Презентація результатів	2
	Практичне заняття	Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	2

Професійні компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
	Лекція	Централізація і децентралізація в структурній організації державного управління	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Концептуальні основи реформування місцевих органів влади й напрямки регіональної політики	Презентація результатів	2
	Практичне заняття	Концептуальні основи реформування місцевих органів влади й напрямки регіональної політики	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Міське самоврядування і його особлива роль у державному управлінні	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Інституційне забезпечення державної регіональної політики	Презентація результатів	2
	Практичне заняття	Інституційне забезпечення державної регіональної політики	Семінар-дискусія	3
	Лекція	Реформування організаційної структури державного управління в Україні	Робота на лекції	1
	Самостійна робота студентів	Інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС.	Презентація результатів	3
	Практичне заняття	Інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС.	Семінар-дискусія, підсумкова контрольна робота	5
Загальна кількість годин		150	Кількість балів	80
з них: аудиторні		60		
самостійні		90		
Вид контролю			екзамен	20

Приєм і консультації по виконанню завдань щодо самостійної роботи студентів (СРС) проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Завдання СРС рахуються виконаними, якщо:

- виконані і здані в зазначені викладачем строки;
- повністю виконані (розкривають тему завдання);
- не мають логічних і розрахункових помилок;
- виконані студентом самостійно.

При умові невиконання одного із зазначених умов, кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

Модулі проводяться викладачем у вигляді тестування або співбесіди.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного

			складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

б) Політика курсу.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати в визначений викладачем час.

Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

7) Література.

Базова

1. Адміністративно-територіальний устрій України. Шляхи реформування : [монографія] / [В. Г. Яцуба, В. А. Яцюк, О. Я. Матвіїшин та ін.]. – К. : , 2007. –366 с.
2. Бакуменко В. Д., П. І. Надолішній Теоретичні та організаційні засади державного управління [Текст] : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній - К.: Міленіум, 2003 – 289 с.
3. Бакуменко В. Д. Державне управління: основи теорії, історія і практика : Навчальний посібник / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній, М. М. Їжа, Г. І. Арабаджи // За. заг. ред. Надолішнього П. І. , Бакуменка В. Д. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 256 с.
4. Баштанник, О. В. Основні передумови трансформації та особливості подальшого розвитку дослідницької стратегії політико-інституційної парадигми політичної науки / О. В. Баштанник // Грані : наук.-теорет. і гром.-політ. альм. - 2015. - № 2. - С. 111-117.

Допоміжна

1. Дзюндзюк В.Б., Мельтюхова Н.М. та ін. Публічне адміністрування в Україні: Навч. Посібник / [за заг. ред. В.В. Корженка, Н.М. Мельтюхової.–Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – 306с.
  2. Інститут довіри в координатах економічного простору-часу: монографія / [А. А. Гриценко, Т. І. Артёмова, Т. О. Кричевська та ін.]; за ред. чл.-кор. НАН України А. А. Гриценка; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2012. – 212 с.
  3. Курс адміністративного права України: підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух та ін. [за ред. В. В. Коваленка].- К.: Рінком Інтер, 2012. – 808с.
  4. Мельник А. Ф. Державне управління: підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна; [за ред. А. Ф. Мельник]. – К.: Знання, 2009.– 582с.
  5. Політологія [Текст] : підручник / В. Г. Антоненко [та ін.] ; ред. О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко. – Звид., перероб., доп. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 568 с. – (Серія «Альма-матер»).
- Публічне адміністрування в Україні: навч. посібник / В.Б. Дзюндзюк, Н.М. Мельтюхова, Н.В. Фоміцька та ін. [за заг. ред. В.В. Корженка, Н.М. Мельтюхової]. – Х. : Вид - во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. –305 с

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>